

10. september 2021

UKA 2021/149

Inatsisartut Suleriaasianni § 36 naapertorlugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissatut siunnersuutigaara, qanoq ililluni suliffinni sulisut ilorrisimaarnerat annertusisissinnaaneripput napparsimalluni sulinngitsoornerit sapinngisamik appartinniarlugit.

(Inatsisartunut ilaasortaq Anna Wangenheim, Demokraatit)

Napparsimaneq aammalu taamatut napparsimalluni sulinngittoorneq assigiinngitsunik peqquteqartarpoq. Nuallunneq, toqqusaarlunneq, nuanneq, kræfteqarneq, uippakajaarneq, isumatsanneq. Nappaatit assigiinngitsuupput assigiinngitsunillu katsorsartariaallutik. Assigiinngitsorujussuuvorlu, qanoq sivistisumik katsorsarneqarnissaq aaqilluni suliarloqqissinnaanermut.

Qularutissaanngilarli, napparsimalluni sulinngitsoornerit namminersorlutik inuussutissarsiuteqartunut pisortanullu aningaasartuutaaqimmata, piviusorsiunngilarlu ilimagissallugu, taassuma nungutsilluinnarnissaa. Demokraatiniilli isumaqarluinnarpugut, oqallisigisariaqaripput, napparsimalluni sulinngitsoortarnerit appartinniarlissaat qanoq iliuuserissallugu. Uanilu isumaqarluinnarpugut sulisut ilorrisimaarnerulernerat aqutissaasoq pingaaruteqarluinnartoq.

Kalaallit Nunaannimi napparsimallutik sulinngitsoortartut qaffasinnerupput soorlu assersuutigalugu Danmarkimit.¹

Tassani isertuussassaangilaq, maani nunami soorlu Danmarkimit sapaatip akunneranut sulisarneq sivistisummat. Sapaatip akunneranut 40 tiimit sulisarpugut, Danmarkimi 37 tiimit. Napparsimalluni sulinngitsoortarnernut tamanna pissutaaqataanerpa? Oqallisissaqqissoraara.

Politikkikkut oqallinneq sulinerup sivistissusaanut sulinermilu ileqqorissaanermut tunngassuteqaraangat inuiaqatigiinni oqallinnermik annertuumik pilersitsisarpoq, avissaartuunnermillu aamma pilersitseqataasarluni innuttaasunut tikkuartuinnermut "eqiasuttoq" aamma "eqiasuitsoq" aamma "napparsimasoq" aamma "peqqissoq". Demokraatinit isumaqarpugut tamanna pitsaanngitsorujussuaq. Ukiut amerlasuut ingerlaneranni unamminartuujuarsimavoq, qanoq suliffeqarnermik aqqissuusseqqineq tamakkiisoq qulakkiisaneripput. Kikkummi tamaasa atorfissaqartippavut. Inunnut isiginnittariaatsimik inuiaqatigiinni tamani inissaqartitsisumik pisariaqartitsivugut tatiginninnermillu takutitsisumik, inuit tamarmik piginnaasai siuariartornermut peqataatinneqarsinnaammata inuulluataarnissarpullu qulakkeerlugu.

Taamaattumik piviusorsiortumik politikikkut oqallinneq suliffiup sivistissusaa pillugu pisariaqarpoq imaassimappammi tamanna napparsimalluni sulinngitsoortarnernut pissutaasoq, Danmarkiminngaanniit sulinerunerput? Iluassanngila suliffiup sivistissusaata appartinnissaa sulissutigissagutsigu?

¹ https://ina.gl/documents/para3637/2019/svar/340_2019_sygefavaer_ANWA_svar.pdf

Kingullertigut Islandip sulinerup sivissusaa pillugu namminneq misilittakkatik saqqummiuppaat. Tassani suliffeqarfiit ilaanni sapaatip akunneranut akunnerni 35-ni sulineq misiliutitut ingerlanneqarsimavoq. Paasinarsisimavoq, suliffeqarfinni misiliummut peqataasuni amerlanerpaani sulinerup attanneqarsinnaanera imaluunniit naammassisaqarneruneq.²

Pingaartilik uani oqallisissiami ersersikkusutara uaavoq, misissuinerup aamma tikkuummagu, nukissaarunnissamut ulorianartorsiorsinnaaneq appartinneqassammat aammalu sulisut suliffiup sunngiffiullu oqimaaqatigiinnerulerneranik misigisaqarnerat.

Soorunami, sulisitsisut innuttaasullu peqataatinneqassapput piffissap suliffiusup appartinneqarnerani iluaqutissartai ajoqutissartaasalu sukumiisumik oqallisigineqarneranni. Imaaliinnarluna politikikkut suliffeqarfintut tunniussinnaangilarput kingunissaasa pitsaasuuneri ajoqutaaneriluunniit sukumiisumik misissoqqaartinnagit. Oqallinnerli ingerlattariaqarparput, sulisut illorrisimaarnissaat pingaaruteqartorujussuummat – suliffimmi naammassisaqarsinnaanermut aammalu naammassiortuinnermut aammalu sulisut ataasiakkat timikkut tarnikkullu peqqissusaat pillugu.

Allalu tikkuarusutara uani oqallisissiami tassaavoq suliffiup nalaani timigissartarneq. Ilisimavarput, timip aalatinneratigut napparsimalernissaq ingalassimaartinneqarsinnaasoq aammalu timimut nukkassaataallunilu tarnikkut inuulluataarnermut annertusaataasinnaalluni. Tamanna ukiorpassuarni ilisimaarivarput. Tamannalu annertuumik pissutaaqataavoq, Kalaallit Nunaanni Timersoqatigiiffiit Kattuffiata anguniagarilersimammagu, nunarsuarmi nunani timimik aalatitsinerpaajussasugut 2030-mi.

Ullumikkut inooriaatsitsinnik aallaaveqartumik amerlasuut napparsimalersarput, qularnangilluinnartumillu pisooqataalluni, maani nunatsinni napparsimallutik sulingitsoortartut qaffasingaatsiarnerannut. Inooriaatsitsinnik aallaaveqartumik nappaatit pinaveersaartinnissaannut iliuusissaq tassaavoq timigissarneq timillu aalatinnera. Taamaattumik Demokraatit isumaqarput, eqqarsaasersuutigigaanni pitsaassasoq sulinerup nalaani timigissarnerup eqqunneqarnissaa – qanorluunniit sulisitsisup akiligaanik pisortat suliffeqarfii eqqarsaatigalugit akunnerup affaani timigissarneq aningaasatigut naatsorsorneqarsimatigaluarpat ukiumut 46 millioner koruuninik.³ Naatsorsorneqarsimanngilarli, suliffiup nalaani timigissarnerup suut iluaqutiginnaanera. Pisariaqassappat tamanna naatsorsorneqartariaqassaaq.

Tikkuangitsoorusunngilaralu, KRAM-princip tamarmiusup (Nerisaqarneq, Pujortarneq, Aalaneq, Timigissarneq) kingunerisimammagu, Danmarkimi katsorsaanermi ilaatigut timigissarneq nakorsaaticit tuniunneqartarpat⁴

Allatut oqaatigalugu, isumaqarpunga, suliffiup nalaani timigissarnerup sulisut iluarisimaarnerat qaffatsissinnaagaat napparsimallunilu sulingitsoornerit appartissinnaallugit piffissap sivikitsup siviuserusullu iluani. Uannut pingaartuuvoq, allatut eqqarsassasugut oqaluuserineqartullu uuma

² https://ina.gl/documents/para3637/2020/svar/050_2020_arbejdstid-mm_ANWA_svar.pdf

³ <https://www.sundhed.dk/borger/guides/sundhedstilbud/region-nordjylland/broenderslev/traening/motion-paa-recept/>

⁴ <https://www.sundhed.dk/borger/guides/sundhedstilbud/region-nordjylland/broenderslev/traening/motion-paa-recept/>

pitsaasumik pissuserissaartumillu oqallisigineqarnissaa – maani Inatsisartuni, suliffeqarfinni aammalu inuiaqatigiinni.

Oqaluuserisamut Naalackersuisut partiillu allat isummernerat tusassaallugu qilanaaraara.